

BAB III

BAB III

FUNGSI JABATAN AGAMA ISLAM PERAK (JAIPK), TUMPUAN KHUSUS DI BAHAGIAN PENDIDIKAN.

3.0 Pendahuluan

Bab ini akan membincangkan secara lebih meluas lagi mengenai sejarah dan organisasi Jabatan Agama Islam Perak (JAIPK), khasnya di Bahagian Pendidikan JAIPK. Walaubagaimanapun, terlebih dahulu penulis akan membicarakan secara ringkas dua buah badan dan organisasi yang bertanggungjawab ke atas perkembangan hal-ehwal agama Islam di negeri Perak iaitu:

- i. Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Perak (Majlis / MAIPK)
- ii. Jabatan Agama Islam Perak (Jabatan / JAIPK)

Kedua-dua badan dan organisasi ini mempunyai peranan yang besar ke atas perkembangan agama Islam di negeri Perak. Kedua-duanya juga mempunyai peranan yang tersendiri, namun ianya masih berkait-rapat di antara satu sama lain.

3.1 Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Perak (MAIPK).

Menurut Enakmen Pentadbiran Agama Islam Perak, Bil. 2, Tahun 1992, Seksyen 4, Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Perak atau ringkasnya MAIPK adalah sebuah badan berkanun. Ia juga adalah sebuah badan tertinggi dalam pentadbiran hal-ehwal agama Islam di negeri Perak Darul Ridzuan.¹

¹ Warta Kerajaan (1992), *Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri Perak*, Bil. 2, Tahun 1992, Seksyen 4.

3.1.1 Sejarah Penubuhan dan Perkembangan Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Perak (MAIPK).

Negeri Perak adalah sebuah negeri yang termasuk di dalam negeri yang dipanggil oleh Kerajaan Penjajah British sebagai '*Negeri-negeri Melayu Bersatu*' atau '*Federal Malay State*' yang ditubuhkan pada tahun 1896. Mengikut Perlembagaan Negeri Perak, bermula dari zaman itu hinggalah sekarang, telah ditetapkan bahawa Duli Yang Maha Mulia Sultan Perak adalah ketua agama dan adat Melayu dalam negeri ini.²

Seterusnya telah tercatat di dalam sejarah Melayu bahawa Undang-undang Sembilan Puluh Sembilan³ telah wujud sejak zaman pemerintahan al-Marhūm Sultan Idris Murshīdīl Azam Shah (1887–1916) lagi. Baginda juga dipercayai telah melantik Tuan Haji Wan Muhammad bin Wan Hussein sebagai guru agama rasmi, malah ada yang menggelarnya sebagai mufti pada ketika itu.⁴

Selain itu, pada tanggal 10 Ogos 1947 satu perjumpaan alim ulama⁵ bagi seluruh negeri Perak telah diadakan. Perjumpaan tersebut telah diadakan di Madrasah Iskandāriyyah di Kuala Kangsar yang bertujuan untuk menyatukan seluruh tenaga

² Jabatan Agama Islam Perak (1982), "Jabatan Hal Ehwal Agama Negeri Perak" (Suara Majlis keluaran Isnin, 18 Oktober 1982), h. 10

³ Undang-undang Sembilan Puluh Sembilan dikarang oleh Penghulu Teja Tuan Syed Yunus bin Syed Alwi merupakan undang-undang yang tertua sekali dalam negeri ini mengenai hal-ehwal agama Islam. Rujuk Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Sejarah MAIPK" (Artikel Khas MAIPK, Tahun 1999), h. 1.

⁴ Haji Wan Muhammad adalah seorang ulama yang berasal dari Kelantan dan orang yang mula-mula memegang jawatan Syeikhul Islam di negeri Perak. Manakala jawatan mufti hanya diwujudkan pada tahun 1935. Lihat Esmail bin Hj Mohd Salleh (t.t.), "Pentadbiran Hal-Ehwal Agama Islam Perak Sebelum dan Selepas 1949", *Islam di Malaysia* Kuala Lumpur: Persatuan Sejarah Malaysia h. 121

⁵ Anggota mesyuarat juga terdiri daripada kadi-kadi, guru-guru agama, ahli Komite Syarak dan

dan buah fikiran alim ulama yang berada di negeri Perak. Dalam perjumpaan itu, beberapa pandangan tentang pentadbiran agama Islam di negeri Perak telah diutarakan. Antara pandangan tersebut ialah menggesa pihak kerajaan agar menubuhkan sebuah jabatan bagi mentadbir dan mengawal hal-ehwal agama Islam khasnya di negeri Perak.⁶

Dalam pertemuan ini, Dato' Seri Ali Zaini bin Hj Muhamad Zain⁷ bekas Speaker Dewan Undangan Negeri Perak telah mencetuskan idea yang bermas bagi menubuhkan sebuah jabatan mengenai hal-ehwal agama Islam di negeri ini.⁸

Kesinambungan daripada itu, mengambil sempena dengan tarikh 1 Muharam 1369 Hijrah bersamaan 23 Oktober 1949 Masihi, Kerajaan Negeri Perak di bawah pimpinan Yang Amat Berhormat Orang Kaya Panglima Bukit Gantang, Seri Amar Diraja, Dato' Haji Abdul Wahab bin Toh Muda Abdul Aziz, Menteri Besar Perak pada ketika itu (1948-1957) telah menubuhkan "*Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Perak*".⁹ Sebelum itu, terlebih dahulu pada 2 Ogos 1949 telah tertubuhnya "*Jabatan Hal-Ehwal Agama Islam Perak*".¹⁰ Kedua-dua organisasi ini ditubuhkan

tokoh-tokoh Persatuan Melayu seperti Mohd Tahir bin Setia Raja dan Raja Kamarul Zaman bin Raja Mansur Rujuk Esmail (t.t), *op. cit.*, h. 123.

⁶ Bahagian Penyelidikan JAIK (1999), "Perasmian Galeri Tamadun Kesenian Islam" (Buku Cenderahati Sempena 50 Tahun MAIPK), h. 6.

⁷ Dalam perjumpaan itu En Ali Zaini merupakan peserta paling muda dan dikagumi kebolehannya dalam mengeluarkan pendapat. Beliaulah yang mula-mula sekali mengeluarkan idea penubuhan jabatan hal-ehwal agama Islam di negeri ini. Rujuk Suara Majlis (1982), keluaran Isnin 1 hb. Muharam 1403 / 18 hb. Oktober 1982, h. 9. Suara Majlis adalah majalah rasmi MAIPK dan JAIK yang dikeluarkan secara percuma pada setiap bulan. Pada waktu sekarang majalah ini dikelola oleh Bahagian Dakwah JAIK.

⁸ *Ibid.*

⁹ Esmail (t.t), *op. cit.*, h. 118.

¹⁰ Lihat artikel khas Bahagian Pendidikan JAIK (2000), "Sejarah MAIPK dan JAIK" (Fail Meja Bahagian Pendidikan JAIK Tahun 2000), h. 3. Fail Meja Bahagian Pendidikan JAIK

bertujuan untuk menasihati dan membantu Sultan dalam hal-hal yang berkaitan dengan agama Islam dan adat Melayu sebagaimana yang terkandung dalam undang-undang tubuh Kerajaan Negeri Perak.¹¹

Usaha murni ini telah dicapai dengan penubuhan Undang-undang MAIPK Tahun 1951, yang telah dilulus dan dikuatkuasakan pada 1 Mei 1952.¹² Ketika penubuhan MAIPK pada tahun 1949, Yang Di Pertuanya yang pertama ialah Duli Yang Amat Mulia Raja Kamarulzaman bin Raja Mansor, Raja Di Hilir Perak (1949-1950),¹³ manakala Setiausahanya yang pertama dipangku oleh Tuan Haji Ahmad Damanhuri bin Haji Abd Wahab (1949-1954).¹⁴

Dengan penubuhan MAIPK dan JAIK pada tahun 1949, maka pejabat Mufti, pejabat Quran dan pejabat Kadi Besar (Balai Syara') yang semuanya berada di Kuala Kangsar dipindah dan disatukan di Ipoh. Balai Syara' di Kuala Kangsar digantikan dengan nama '*Pejabat Kadi Wilayah Kuala Kangsar*'.¹⁵

mengandungi maklumat lengkap berkaitan dengan sesuatu perjawatan dan tugas bagi pegawai yang menyandang jawatan ini menjalankan tugas.

¹¹ Bahagian Penyelidikan JAIK (1999), "Buku Cenderahati Perasmian Galeri", *op. cit.*, h. 3.

¹² Undang-undang MAIPK 1951 dibuat untuk memberi panduan secara kasar ke arah manakah matlamat dan halatuju MAIPK sebagai satu badan khusus untuk membantu dan menasihati Sultan berkaitan dengan urusan agama dan adat Melayu. Rujuk Megat Radzuan bin Megat Taib (1974), "Perkembangan dan Perjalanan MAIPK" (Latihan Ilmiah, FPI, UKM), h. 10.

¹³ Mereka yang pernah memegang jawatan YDP MAIPK adalah seperti berikut: Raja Kamarul Zaman bin Raja Mansor (1949-1950), Raja Musa bin Raja Mahdi (1951-1957), Raja Musa bin Raja Abdullah (1958-1962), Dato' Abd Aziz bin Mat Jobor (1962-1971), Dato Mior Ariffin bin Mior Alwi (1965-1971), Dato' Hj Ahmad Hisham bin Mat Piah (1971-1980), Hj Osman bin Mat Baki (1980-1985), Haji Zainal Abidin bin Ma'amor (1981-1987), Hj Qamarulzaman bin Hj Ismail (1988-1990), Hj Ahmad Salleh bin Hj Syarif (1991-1993), Hj Azmi bin Syujak (1993-1997) dan D.Y.T.M. Raja Nazrin Shah Ibnu Sultan Azlan Muhibbuddin Shah (1997-sekarang). Lihat Bahagian Penyelidikan JAIK (1999), *op. cit.*, h. Senarai YDP MAIPK.

¹⁴ Lihat Suara Majlis keluaran 18 Oktober 1982, *op. cit.*, h. 18.

Berikutan dengan penubuhan MAIPK dan JAIPK pada tahun 1949, sekalipun kedua-duanya mempunyai tugas dan strukturnya yang tersendiri tetapi kedua-duanya berjalan seiringan. MAIPK telah diletakkan di bawah pentadbiran Kerajaan Negeri Perak tetapi penubuhannya adalah sebagai sebuah badan berkanun yang ditugaskan untuk membuat peraturan, menentukan dasar serta memberi pengarahannya kepada pihak JAIPK dalam urusan agama Islam termasuklah dalam soal pendidikan dan persekolahan. Oleh itu, sejak dari tahun 1949 lagi hinggalah sekarang MAIPK memainkan peranan khusus bagi membuat semua undang-undang dan peraturan manakala JAIPK pula mengurus perjalanan dan melaksanakan dasar-dasar itu.¹⁶

Rentetan daripada penubuhan MAIPK dan JAIPK, ianya telah menyebabkan Komiti Quran¹⁷ dimansuhkan dan perjalanan Sekolah Quran¹⁸ juga bertukar corak. Ekoran dari penubuhannya, pengajian al-Quran tidak lagi diajar di sebelah petang tetapi dimasukkan ke dalam Sekolah Melayu pada sebelah pagi dan pelajaran al-Quran hanya sebagai salah satu daripada mata pelajaran agama Islam yang diajar pada masa itu. Urusan perjalanan pelajaran agama juga turut dikendalikan oleh seorang Nazir dan tiga orang penolong kanannya yang bertanggungjawab terus

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Megat Radzuan (1974), *op. cit.*, h. 14, juga temubual dengan Ustaz Hassan bin Karim, Pegawai MAIPK pada 18.2.2002.

¹⁷ *Komiti Quran* ditubuhkan pada tahun 1917 lagi, fungsi Komiti Quran sangat luas meliputi segala pentadbiran agama Islam, termasuk mengelola perjalanan pelajaran agama di Sekolah Quran. Sebelum daripada itu, perjalanan Sekolah Quran tidak didaftarkan. Komiti Quran juga berperanan mengawal penerbitan buku agama dan memberi tauliah mengajar kepada guru-guru agama. Rujuk Esmail (t.t), *op. cit.*, h. 120.

¹⁸ Pelajaran agama melalui Sekolah Quran di peringkat rendah telah berjalan sejak tahun 1907 lagi, pelajarannya hanya tertumpu setakat mengaji al-Quran dan guru-gurunya terdiri daripada orang-orang kampung yang dibayar saguhati oleh pihak kerajaan. Namun pada tahun 1917 jawatankuasa Sekolah Quran dilantik dan perubahan pelajaran juga turut berlaku dengan penambahan pelajaran ilmu fardu ain yang lain seperti ilmu tauhid, fekah, tajwid dan akhlak. Masa belajarnya diadakan pada sebelah petang dengan menumpang di bangunan Sekolah Melayu. Rujuk Megat Radzuan (1974), *op. cit.*, h. 92.

kepada Yang Di Pertua dan Setiausahanya. Kemudiannya pelajaran agama di sekolah rendah ini diambil alih sepenuhnya oleh Kementerian Pelajaran Malaysia.¹⁹

Sementara itu pula, MAIPK dan JAIPK disatukan pentadbirannya di bawah Yang Di Pertua dan seorang Setiausaha. Begitu juga sejak dari peringkat awal penubuhan kedua-duanya pada tahun 1949, hal-hal yang dikendalikan oleh MAIPK dan JAIPK boleh dibahagikan kepada empat bahagian mengikut ketuanya masing-masing iaitu Bahagian Fatwa (dikuasai oleh Mufti); Bahagian Pelajaran (dikendalikan oleh seorang Nazir); Bahagian Mahkamah Syariah (dikuasai oleh Kadi Besar yang mengetuai Kadi-kadi Daerah) dan Bahagian Am (di bawah pentadbiran Kerani Besar).²⁰ Dari sini dapatlah penulis katakan bahawa sejak sebelum merdeka hinggalah sekarang, urusan pelajaran dan pendidikan agama Islam sudah diberi perhatian dan diletak di bawah pengawasan pihak MAIPK dan JAIPK di negeri ini.

Rentetan daripada itu, bagi memantapkan lagi institusi pendidikan Islam di negeri ini, suatu enakmen yang dinamakan "*Enakmen Kawalan Sekolah-sekolah Agama Islam Tahun 1996*" telah diwartakan pada 13 Mac 1997 dan dikuatkuasakan pada 1 Mei 1997. Enakmen ini dibuat bagi memperuntukan mengenai kaedah

¹⁹ Pada tahun 1959 Kementerian Pelajaran Malaysia telah mengarahkan semua Sekolah Rendah Kerajaan dan Bantuan Kerajaan mengadakan mata pelajaran agama Islam mengikut sukatan pelajaran agama Islam yang disusun oleh Kementerian Pelajaran. Namun begitu, Sekolah-sekolah Melayu di negeri Perak masih menggunakan sukatan pelajaran agama yang disahkan oleh Jabatan Hal-Ehwal Agama Islam, sehinggalah pada tahun 1962 Sekolah-sekolah Melayu di negeri ini menggunakan sukatan pelajaran agama daripada pihak Kementerian Pelajaran. Sila rujuk Esmail (t.t), *op cit*, h. 120. Rujuk juga Megat Radzuan (1974), *op. cit.*, h. 95 dan lihat juga *Suara Majlis*, keluaran 18 Oktober 1982, h. 10.

²⁰ *Ibid.*

pengawasan dan pengawasan sekolah-sekolah agama Islam yang berjalan di negeri ini.²¹

Sementara itu, langkah-langkah positif juga telah diambil untuk menyusun semula serta mengemaskini struktur organisasi MAIPK. Antaranya, mulai 2 Januari 1997, D.Y.T.M Raja Muda Perak telah mengambil alih tugas selaku Yang Di Pertua MAIPK. Manakala Pengarah JAIPK pula hendaklah memegang jawatan sebagai Setiausaha MAIPK yang mengetuai pentadbiran MAIPK dan bertanggungjawab melaksanakan dasar dan keputusan MAIPK. Dengan ertikata lain, JAIPK hendaklah berperanan menjadi urusetia kepada MAIPK dalam semua urusan agama di negeri ini. Perkara ini sudah termaktub dalam Seksyen 15 (1) Enakmen Bil. 2, Tahun 1992.²²

Sesungguhnya perkembangan dan kemajuan Islam di negeri Perak terus meningkat dan terserlah dari masa ke semasa. Hari ini MAIPK dan JAIPK sesuai dengan kedudukannya sebagai institusi terpenting di negeri ini terus menyusun dan melaksanakan pelbagai strategi ke arah kemajuan, keharmonian dan kebahagiaan ummah.

²¹ Enakmen Kawalan Sekolah Agama, Bil. 10 Tahun 1996 ini mengandungi sebanyak tujuh bahagian iaitu Permulaan Pendaftar dan Timbalan Pendaftar, Pendaftaran Sekolah, Jemaah, Akaun Sekolah, Nazir Sekolah dan pelbagai. Enakmen ini hendaklah dipatuhi oleh semua sekolah yang dikawal dan ditadbir oleh MAIPK dan dengan kewujudan enakmen ini adalah sebagai langkah awal ke arah penyatuan dan penyelarasan institusi pendidikan Islam di negeri ini. Lihat Enakmen Pentadbiran Agama Islam Tahun 1996, rujuk juga Muhamad Asri bin Abdullah (1998), *Sistem Pentadbiran Undang-undang di Negeri Perak Dahulu dan Sekarang*. Ipoh: Percetakan Nasional Malaysia Berhad, h. 35

²² *Ibid.*, rujuk juga Enakmen Pentadbiran Agama Islam Tahun 1992, Seksyen 15.

3.1.2 Fungsi MAIPK

Seerti yang dijelaskan, MAIPK berperanan dan berfungsi sebagai sebuah badan yang bertanggungjawab membuat segala dasar dan polisi yang berkaitan dengan hal-ehwal agama Islam di negeri Perak. Manakala pelaksanaan segala dasar dan polisi tersebut adalah diamanahkan kepada JAIPK.²³ Ertinya JAIPK bertindak sebagai urusetia kepada MAIPK.²⁴

Secara umumnya juga, MAIPK turut bertanggungjawab menjaga nama baik Duli Yang Maha Mulia Sultan sebagai ketua agama di negeri ini. Ini bermakna MAIPK berfungsi membantu dan menasihati Sultan dalam semua urusan agama dan perkara yang berkaitan dengan adat Melayu di negeri Perak.²⁵

Walaubagaimanapun, fungsi MAIPK dari sudut menjalankan aktiviti-aktivitinya mengikut bahagian adalah seperti berikut:

- i. *Bahagian Pengurusan Sumber Manusia* berfungsi meningkatkan kualiti perkhidmatan pentadbiran, kewangan dan sistem maklumat melalui sumber manusia yang berkesan dan menyeluruh.
- ii. *Bahagian Zakat* berfungsi menguruskan pelaksanaan pungutan serta agihan zakat dan fitrah secara lebih berkesan bagi manfaat umat Islam di negeri ini.
- iii. *Bahagian Hartanah* pula berfungsi mentadbir dan

²³ Megat Radzuan (1974), *op. cit.*, h. 2. Juga temubual dengan Ustaz Hassan bin Karim, Pegawai MAIPK pada 18.2.2002 bertempat di Pejabat MAIPK, Kompleks Islam Darul Ridzuan, Ipoh.

²⁴ Warta Kerajaan, Enakmen Pentadbiran Agama Islam Tahun 1992, Seksyen 15.

²⁵ *Ibid.*, Seksyen 6.

membangunkan dengan berkesan urusan hartanah dan sumber am milik MAIPK di negeri Perak.²⁶

Menyentuh tentang peranan dan fungsi MAIPK dan JAIPK dalam bidang pendidikan dan persekolahan, kedua-duanya saling berkerjasama antara satu sama lain. Sebagai contoh, MAIPK selaku badan yang diamanahkan untuk menentukan dasar dan membuat polisi, telah menyusun satu Enakmen Kawalan Sekolah-sekolah Agama Islam pada tahun 1996, namun begitu JAIPKlah yang akan memikul amanah untuk mengurus dan melaksanakan segala dasar dan peraturan itu sebagaimana yang dikehendaki oleh MAIPK.²⁷

Selain daripada pembuat dasar dan polisi, fungsi dan tugas MAIPK dalam bidang pendidikan dan persekolahan adalah lebih tertumpu sebagai suatu badan yang diamanahkan untuk mengurus peruntukan dan bantuan kewangan kepada para pelajar melalui sumber zakat. Sebagai contoh MAIPK turut memberi bantuan perkapita tahunan dan bantuan fizikal kepada SMAR dan SRAR pada setiap tahun,²⁸

²⁶ Rujuk Fail Kerja MAIPK (2001), juga temubual dengan Ustaz Hassan bin Karim, Pegawai Bahagian Pentadbiran MAIPK pada 18.2.2002 bertempat di pejabat MAIPK.

²⁷ Temubual dengan Puan Wan Maizurah binti Wan Zahari, Ketua Penolong Setiausaha Bahagian Zakat MAIPK pada 5 Mei 2002 di pejabat MAIPK, Kompleks Islam Darul Ridzuan.

²⁸ MAIPK telah memperuntukan RM24.00 setahun kepada setiap seorang pelajar SMAR dan RM 12.00 setahun bagi setiap pelajar SRAR. Bantuan perkapita dan bantuan fizikal MAIPK kepada seluruh pelajar SMAR dan SRAR dari tahun-1997 hingga 1999 adalah seperti berikut:

Bantuan perkapita

Tahun	SMAR	SRAR
1997	RM274,920.00	RM1,175,256.00
1998	RM283,296.00	RM1,194,648.00
1999	RM307,464.00	RM1,222,800.00

Bantuan Fizikal

Tahun	SMAR	SRAR
1997	-	RM 1,000,000.00
1998	RM1,163,350.00	RM 235,746.60
1999	RM 476,000.00	RM 394,400.00

di samping itu juga hasil daripada sumber zakatnya, MAIPK turut mengeluarkan dermasiswa kepada para pelajar yang mempunyai kelayakan.²⁹

3.1.3 Objektif MAIPK

Antara objektif umum penubuhan MAIPK ialah "Menganjur, mendorong, membantu dan berusaha meningkatkan kemajuan serta kesejahteraan ekonomi, sosial dan pentadbiran masyarakat Islam berpandukan hukum-hukum syara di negeri Perak Darul Ridzuan ini."³⁰

Namun begitu objektif lain penubuhan MAIPK adalah seperti berikut:

- i. Mengawasi anasir-anasir yang boleh menimbulkan kesesatan dalam akidah, perkara-perkara kemungkaran dan perbuatan-perbuatan yang mencemarkan nama baik masyarakat Islam.
- ii. Menjaga dan mentadbir tempat-tempat pengajaran agama Islam termasuk sekolah-sekolah yang didirikan oleh rakyat dan kerajaan, menubuh dan menyelenggara yayasan bagi maksud-maksud agama, pelajaran dan kebudayaan Islam.³¹

²⁹ MAIPK turut memberi peruntukan dermasiswa kepada para pelajar melalui sumber zakat dan memasukkannya dalam aṣnaf / bahagian '*fisabilillah*'. Kadar dermasiswa yang dikeluarkan adalah seperti berikut: Dermasiswa kecil kepada pelajar SMAR sebanyak RM360.00; dermasiswa kepada pelajar yang mengambil STAM sebanyak RM600.00; dermasiswa kepada guru pelatih tajaan JAIPK yang dihantar ke Maktab Perguruan sebanyak RM6000.00 dan dermasiswa kepada pelajar sarjana sebanyak RM5,000.00. Sekalipun MAIPK mengeluarkan peruntukan kewangan, namun segala pengurusan, pemilihan dan pemantauan data, semuanya ditentukan oleh Bahagian Pendidikan JAIPK. Temubual dengan Wan Maizurah binti Wan Zahari pada 5 Mei 2002.

³⁰ Fail Kerja MAIPK (2001), *op. cit.*, h. 6. Juga temubual dengan Ustaz Hassan bin Karim, Pegawai Pentadbiran MAIPK pada 18.2.2002.

iii. Memperolehi dan mentadbir harta mengikut undang-undang seperti mempunyai kuasa menjadi penguasa wasiat atau mentadbir harta seseorang simati dan pemegang sesuatu amanah.³²

Bahagian kedua dan ketiga ini adalah sesuai dengan peruntukan dalam Perlembagaan Persekutuan Malaysia yang menyatakan bahawa tiap-tiap kumpulan agama adalah berhak mengurus hal-ehwal agamanya sendiri, menubuh dan menyelenggarakan yayasan-yayasan bagi maksud agama atau akhirat, memperoleh dan mempunyai harta serta memegang dan mentadbirnya mengikut undang-undang.³³

3.1.4 Organisasi MAIPK

MAIPK yang bertanggungjawab di dalam hal-ehwal agama Islam di negeri Perak telah diletakkan di bawah naungan kuasa Duli Yang Maha Mulia (DYMM) Sultan Perak selaku ketua agama di negeri ini.³⁴

Langkah-langkah positif telah diambil untuk menyusun semula serta mengemaskini struktur organisasi MAIPK. Mulai 2 Januari 1997, D.Y.T.M Raja Muda Perak telah mengambil alih tugas selaku Yang Di Pertua (YDP) MAIPK yang dianggotai oleh seorang Setiausaha dan 19 ahli yang dilantik. Ahli-ahli ini dilantik oleh Duli Yang Maha Mulia Sultan bagi tempoh yang tidak melebihi tiga

³¹ Temubual dengan Ustaz. Megat Radzuan bin Megat Taib, bekas Ketua Penolong Pengarah Bahagian Pendidikan JAIPK pada 22 01. 2002. Rujuk juga Enakmen Pentadbiran Agama Islam Tahun 1992, Seksyen 93.

³² *Ibid.*, Seksyen 7

³³ Megat Radzuan (1974), *op. cit.*, h. 12. Juga temubual dengan Ustaz. Megat Radzuan Megat Taib pada 22 01 2002

³⁴ Di sini adanya hubungan timbal balik di antara Sultan dan MAIPK. Sultan boleh mengarahkan MAIPK dan MAIPK boleh menasihati Sultan dalam hal-hal yang berkaitan dengan agama Islam atau adat Melayu. Lihat Enakmen Pentadbiran Agama Islam Perak (1992), *op. cit.*, Seksyen 1 dan rujuk juga Esmail (t.t), *op. cit.*, h. 127.

tahun.³⁵ Pengarah JAIPK hendaklah menjadi Setiausaha MAIPK yang mengetuai pentadbiran dan bertanggungjawab melaksanakan segala dasar dan keputusan MAIPK.³⁶ Senarai penuh keanggotaan MAIPK pada masa sekarang, sila rujuk Lampiran B.

Sepertimana yang dijelaskan, bahawa struktur organisasi MAIPK kini terbahagi kepada tiga bahagian iaitu Bahagian Hartanah, Bahagian Zakat dan Bahagian Pengurusan Sumber Manusia.³⁷ Dengan itu, Bahagian Zakat MAIPK merupakan institusi yang banyak memainkan peranan dan sumbangan dalam memajukan pendidikan Islam di negeri ini dengan menyalurkan bantuan kewangannya daripada sumber zakat sama ada bantuan perkapita, bantuan fizikal mahupun dermasiswa kepada institusi pendidikan agama dan para pelajarinya.

3.2 JABATAN AGAMA ISLAM PERAK (JAIPK)

3.2.1(a)Pengenalan JAIPK

Jabatan Agama Islam Perak (JAIPK) samalah tarafnya dengan lain-lain jabatan kerajaan yang ditubuhkan bagi menjayakan segala rancangan dan ketetapan kerajaan.³⁸ Mengikut Enakmen Pentadbiran Agama Islam Perak 1992, Seksyen 15 (1)

³⁵ *Ibid.*, Seksyen 10.

³⁶ *Ibid.*, Seksyen 15.

³⁷ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Perasmian Galeri", *op cit.*, h. Sejarah MAIPK.

³⁸ Ertinya JAIPK merupakan sebuah jabatan kerajaan di bawah pentadbiran kerajaan negeri Perak. Pegawai dan kakitangannya adalah pegawai kerajaan negeri Perak dan segala perbelanjaan JAIPK disediakan oleh kerajaan negeri. Ini berbeza dengan MAIPK sebagai sebuah badan berkanun dan gaji pegawai MAIPK juga diambil daripada tabung zakat dan fitrah Baitul Mal. Hasil temubual dengan En. Asri bin Saad, Pegawai Tadbir dan Diplomati JAIPK pada 3.10.2001.

ada menyatakan bahawa JAIPK bertindak sebagai urusetia kepada MAIPK dalam segala urusan berkaitan hal-ehwal agama Islam dan adat Melayu di negeri ini.³⁹

Pentadbiran JAIPK diketuai oleh seorang pegawai kanan kerajaan iaitu Pengarah JAIPK. Bagi melicinkan pentadbiran, JAIPK dibahagikan kepada 6 bahagian pokok berdasarkan tugas masing-masing dan disetiap bahagian akan diketuai oleh seorang Ketua Penolong Pengarah (KPP). Bahagian JAIPK yang dimaksudkan itu ialah Bahagian Pentadbiran, Kewangan dan Pembangunan; Bahagian Pentadbiran Undang-undang Keluarga; Bahagian Dakwah; Bahagian Pendidikan; Bahagian Penguatkuasaan Undang-undang Syariah dan Bahagian Penyelidikan.⁴⁰

Menyentuh dari aspek keanggotaan, pada tahun 2000 jumlah perjawatan tetap di JAIPK adalah sebanyak 300 perjawatan dengan pengisian seramai 252 orang pegawai, manakala 48 perjawatan lagi masih belum diisi disebabkan kegawatan ekonomi dan sebab-sebab lain.⁴¹

JAIPK juga terus berkerjasama dengan lain-lain agensi kerajaan bagi menampung keperluan perbelanjaannya yang membabitkan projek-projek yang berunsur agama untuk memberi kebajikan dan menjamin keharmonian masyarakat Islam di negeri ini.

³⁹ Enakmen Pentadbiran Agama Islam (1992), *op. cit.*, Seksyen 15 (1).

⁴⁰ Temubual dengan En Asri bin Saad pada 6.5.2002, lihat juga Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Laporan Tahunan JAIPK" (Buku Laporan Tahunan JAIPK, Ipoh), h. 5.

⁴¹ Ucapan Tuan Pengarah JAIPK, Dato' Haji Mohd Yusof bin Yahya dalam buku Laporan

3.2.1(b) Lokasi dan Pejabat JAIPK

Sejak dari penubuhannya pada 2 Ogos 1949, pejabat Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Perak sering berpindah dari satu bangunan ke bangunan lain. Seperti pada peringkat awalnya, pejabat JAIPK hanya menumpang di tempat letak kereta Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Perak. Kemudiannya berpindah ke sebuah banglo yang akhirnya dijadikan Pejabat Tanah Ipoh.

Selepas itu Kerajaan Negeri Perak membina sebuah bangunan khas untuk JAIPK di Jalan Kelab iaitu di sebuah quarters yang musnah akibat pengeboman pada zaman pemerintahan tentera Jepun yang sekarang ini terletak di Wisma Wan Mohammad. Bangunan ini lebih dikenali dengan nama "*Bangunan Cermin*". Pada tahun 1971, JAIPK dipindahkan sekali lagi ke sebuah bangunan bekas Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Perak.

Dan akhirnya, pada tahun 1986 JAIPK berpindah ke bangunan tetapnya iaitu Kompleks Islam Darul Ridzuan⁴² di Jalan Panglima Bukit Gantang Wahab, bangunan kepunyaan MAIPK hinggalah sekarang.⁴³

Tahunan JAIPK Tahun 1999, hlm. Pengenalan JAIPK.

⁴² Kompleks Islam Darul Ridzuan dibina dengan perbelanjaan RM 18 juta. Ia mengandungi ruang pejabat bagi JAIPK dan MAIPK, ruang pejabat kerajaan yang disewa kepada lain-lain jabatan, sebuah auditorium yang boleh memuatkan lebih 650 orang, ruang kedai dan kantin. Rujuk juga *Majalah PERAK* (1994), *op. cit.*, h. 118.

⁴³ Esmail (t.t), *op. cit.*, h. 124. Rujuk juga artikel Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), *op. cit.*, h. 1.

3.2.2 Falsafah, Matlamat dan Objektif JAIPK

3.2.2(a) Falsafah JAIPK

Jabatan Agama Islam Perak (JAIPK) adalah sebuah jabatan yang berusaha secara berterusan untuk menegakkan kebenaran ajaran Islam dan keadilan hukumnya kepada ummah bagi melahirkan insan yang berilmu, beriman, beramal dan bertaqwa dengan menghayati 'Addm' sebagai suatu cara hidup berdasarkan kepada al-Quran dan as-Sunnah bagi tujuan mencapai matlamat memperolehi kebahagiaan duniawi dan ukhrawi. Usaha-usaha ini dilaksanakan mengikut bidang kuasa yang diamanahkan kepada JAIPK.⁴⁴

3.2.2(b) Matlamat JAIPK

Matlamat JAIPK ialah "Melahirkan insan soleh yang berilmu, beriman, bertaqwa dan berdaya saing dengan memahami serta menghayati Islam sebagai suatu cara hidup yang berlandaskan al-Qurān dan as-Sunnah bagi tujuan mencapai kebahagiaan dunia dan akhirat."⁴⁵

3.2.2 (c) Objektif JAIPK

- i. Melahirkan insan yang seimbang dari sudut ilmiah, rohaniah, emosi dan jasmani, berdaya saing, kreatif dan inovatif ke arah kecemerlangan akademik dan sahsiah.
- ii. Meningkatkan aktiviti pencegahan kemungkaran melalui usaha-usaha penerangan dan penguatkuasaan undang-undang syariah.
- iii. Meningkatkan usaha penyelidikan dan penganalisan dengan mewujudkan Pusat Informasi Islam.

⁴⁴ Bahagian Pendidikan JAIPK (2000), "Pengenalan dan Bidang Tugas JAIPK" (Fail Meja), h. 3.

⁴⁵ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Laporan Tahunan JAIPK", h. 3.

- iv. Meningkatkan kefahaman dan penghayatan agama di kalangan masyarakat menerusi aktiviti-aktiviti dakwah, penghayatan ilmu, kebajikan, pengimarahannya serta memperkemas institusi agama terutama masjid dan surau.
- v. Membangunkan institusi keluarga sebagai sebuah keluarga bahagia.
- vi. Meningkatkan mutu perkhidmatan, pembangunan manusia, mewujudkan keharmonian dan keceriaan jabatan, memperkemas dan mengawalselia pengurusan kewangan secara berhemah dan memantau projek-projek pembangunan fizikal jabatan secara berkesan.⁴⁶

3.2.3 Strategi JAIPK

- i. Menggiatkan dakwah Islamiah kepada seluruh rakyat.
- ii. Menggiatkan usaha-usaha untuk membimbing dan mendidik masyarakat untuk beramal dan menghayati Islam.
- iii. Menambah dan meningkatkan lagi cendiakawan Islam.
- iv. Meningkatkan kemajuan iktisad orang Islam.
- v. Memberi khidmat bimbingan dan nasihat untuk kebahagiaan keluarga Islam.
- vi. Mengambil tindakan untuk mencegah atau mengatasi maksiat dan kemungkaran.⁴⁷

⁴⁶ *Ibid.*, h. 4.

⁴⁷ Bahagian Pendidikan JAIPK (2000), "Pengenalan dan Bidang Tugas JAIPK", *op. cit.*, h. 3.

3.2.4 Organisasi JAIPK

Dalam usaha JAIPK untuk melaksanakan segala amanah dan fungsinya, JAIPK telah mewujudkan 6 bahagian yang dikira mampu untuk melaksana dan melicinkan segala urusan pentadbirannya. (Sila lihat Lampiran C bagi keterangan struktur organisasi JAIPK)

Bahagian-bahagian tersebut mempunyai fungsinya yang tersendiri dalam mengurus hal-hwal agama dan masyarakat yang beragama Islam. Namun begitu, setiap bahagian saling bergantung di antara satu sama lain. Bahagian-bahagian tersebut adalah seperti berikut:

- i. Bahagian Pentadbiran, Kewangan dan Pembangunan
- ii. Bahagian Dakwah
- iii. Bahagian Pentadbiran Undang-undang Keluarga.
- iv. Bahagian Penguatkuasaan Undang-undang Syariah
- v. Bahagian Penyelidikan
- vi. Bahagian Pendidikan.⁴⁸

Struktur organisasi JAIPK yang tertinggi diketuai oleh seorang Ketua atau Pengarah yang bertanggungjawab mengetuai pentabiran JAIPK.⁴⁹ Beliau turut dibantu oleh Ketua Penolong Pengarah (KPP)⁵⁰ yang bertanggungjawab melicinkan

⁴⁸ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), *op. cit.*, h. 4.

⁴⁹ Senarai Setiausaha MAIPK merangkap Ketua / Pengarah JAIPK adalah seperti berikut: En Ahmad Damanhuri b. Hj Abd Wahab (1949-1954), En Mohd Hisham bin Mat Piah (1954-1956); En Awang bin Mohd Rashdi (1956-1961), En Ahmad Damanhuri bin Hj Abd Wahab (1961-1969), En Ramli bin Yunus (1969); En Mohsin bin Mohd Khir (1969-1971); En Mohamad bin Mohamed Nengah (1971-1991), Tuan Hj Mazni bin Abdullah (1991-1992), En Ayob bin Hj Awang (1992-1996) ; Dato' Mohd Yusop bin Yahya (1997 – 2000) dan sekarang diketuai oleh Tuan Haji Mohamed Hashim bin Kasmon. Lihat Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Buku Cenderahati Perasmian Galeri" *op. cit.*, h. Senarai Setiausaha MAIPK.

pentadbiran di setiap bahagian dan melaporkannya bagi pihak Pengarah. Di setiap bahagian juga telah diwujudkan unit-unit tertentu yang bertanggungjawab menjalankan fungsi bagi setiap bahagian. Bagi melicinkan kerja-kerja pelaksanaan dan pengawasan, 16 buah Pejabat Agama Daerah⁵¹ telah diwujudkan yang diketuai oleh Pegawai Tadbir Agama (PTA) dan turut dibantu oleh kakitangan lain.

Pada dasarnya, jawatan Pengarah JAIPK ini terbuka kepada setiap individu yang berkelayakan untuk menjawatnya setelah mendapat lantikan daripada Kerajaan Negeri dan diperkenankan oleh Duli Yang Maha Mulia Tuanku Sultan Perak, ertinya jawatan pengarah tiada pengkhususan kepada individu yang hanya mempunyai disiplin pendidikan agama sahaja.⁵²

Untuk mendapat gambaran jelas mengenai struktur organisasi JAIPK dan fungsinya di setiap bahagian, penulis akan membicarakan secara ringkas setiap bahagian JAIPK yang mempunyai tugas dan fungsi tersendiri dalam hal-ehwal agama Islam di negeri ini.

⁵⁰ Senarai Ketua Bahagian atau Ketua Penolong Pengarah setiap Bahagian JAIPK pada tahun 1999 adalah seperti berikut:

Tuan Syed Abdullah bin Syed	Bah. Pentadbiran / Kewangan
Tuan Hj Abd Aziz bin Mohd Yusuf	Bah. Pentadbiran Undang-undang Keluarga
Tuan Hj Megat Ridzuan bin Megat Taib	Bah. Pendidikan
Tuan Hj Ismail Mokhtar	Bah. Penguatkuasa
Ustaz Yusuf bin Husin	Bah. Dakwah
Ustaz Zakaria bin Abd Razak	Bah. Penyelidikan

⁵¹ Pejabat Agama Islam Daerah ditubuhkan bagi mengawal secara dekat urusan berkaitan hal-ehwal agama Islam di daerah kecil dalam negeri Perak. Daerah yang dimaksudkan ialah Parit Buntar, Bagan Serai, Batu Gajah, Pengkalan Hulu, Grik, Selama, Ipoh, Seri Iskandar, Kampung Gajah, Slim River, Kuala Kangsar, Taiping, Lenggong, Tapah, Manjung dan Teluk Intan.

⁵² Temubual dengan Tuan Asri bin Saad pada 18.2.2002

3.2.5 Bahagian-Bahagian JAIPK.

3.2.5.1 Bahagian Pentadbiran, Kewangan dan Pembangunan.

3.2.5.1 (a) Objektif Bahagian

Bahagian ini diwujudkan bagi memenuhi kekosongan perjawatan, pengawalan kewangan dan memantau projek-projek pembangunan fizikal Jabatan Agama Islam Perak.

3.2.5.1(b) Fungsi Bahagian

Bahagian ini juga telah mewujudkan tiga unit yang berfungsi sepertimana berikut:

Unit Pentadbiran bertanggungjawab melaksanakan tugas-tugas perkhidmatan, kebajikan dan tatatertib kepada seluruh pegawai dan kakitangan JAIPK. Unit ini sentiasa berusaha membimbing dan mendidik kakitangannya bagi melahirkan pegawai yang berilmu, berpengetahuan teknologi, berdaya saing dan berakhlak tinggi serta patuh kepada peraturan dan arahan serta tekun dalam menjalankan tugasnya. Secara umumnya, unit ini bertindak sebagai urusetia kepada perkara-perkara pentadbiran, kewangan dan pembangunan JAIPK dan MAIPK.

Manakala *Unit Kewangan* bertanggungjawab mengawal peruntukan dan mengurus keseluruhan kewangan JAIPK. Unit ini berusaha mengatur perbelanjaan melalui cara berbelanja dengan bijak dan sentiasa mengikut peraturan kewangan yang ditetapkan. Unit ini juga menyediakan anggaran belanjawan dan perjawatan disetiap bahagian JAIPK mengikut keperluan.

Bagi *Unit Pembangunan* pula bertanggungjawab untuk mengurus projek-projek pembangunan dan pengawalan kewangan agar ianya dapat disiapkan mengikut perancangan. Unit ini turut menyediakan program jangka pendek, sederhana dan panjang bagi projek-projek pembangunan yang perlu dilaksanakan oleh JAIPK.⁵³

3.2.5.2 Bahagian Pentadbiran Undang-undang Keluarga

3.2.5.2(a) Objektif Bahagian

Bahagian ini ditubuhkan bagi menyelia undang-undang hal-ehwal kekeluargaan dan pembangunan keluarga Islam.

3.2.5.2(b) Fungsi Bahagian

Bahagian ini juga mempunyai 3 unit yang berfungsi sepertimana berikut:

Unit Nikah, Cerai dan Rujuk ditugaskan bagi mengurus perlantikan dan pertauliahkan Pendaftar dan Penolong Pendaftar Nikah bagi negeri Perak. Unit ini juga menguruskan perlantikan Peguam Syar'yy untuk berkhidmat di Mahkamah-mahkamah Syariah dalam negeri Perak. Di samping itu, unit ini juga turut mengurus borang-borang permohonan berkaitan dengan urusan nikah, cerai dan rujuk di samping menyediakan surat-surat keterangan.

Selain itu, melalui *Unit Rundingcara* membolehkan segala permasalahan dalam keluarga Islam dapat dirunding dengan cara kaunseling. Unit ini juga turut menyelesaikan masalah, rayuan dan aduan berkaitan dengan kekeluargaan Islam di samping memanjangkan kes-kes tertentu ke mahkamah jika diperlukan.

⁵³ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Laporan Tahunan", *op. cit.*, h. 8.

Bagi *Unit Pembangunan Keluarga* pula diamanahkan bagi menguruskan kursus-kursus kekeluargaan Islam termasuklah menganjurkan *Kursus Perkahwinan dan Kursus Bimbingan Rumah Tangga Islam*. Unit ini juga turut menyediakan bahan bacaan, kertas kerja kursus atau ceramah yang berkaitan dengan pembentukan sebuah rumahtangga muslim yang bahagia.⁵⁴

3.2.5.3 Bahagian Dakwah

Bahagian ini memainkan peranan yang begitu besar dan penting di dalam usaha JAIPK untuk memperkembang serta menguruskan perjalanan hal-ehwal Islam di negeri Perak.⁵⁵ Dengan itu, Bahagian Dakwah JAIPK disifatkan sebagai lidah rasmi MAIPK dan juga kerajaan bagi memberi kefahaman Islam yang sebenarnya kepada masyarakat.

3.2.5.3(a) Objektif Bahagian

- i. Meningkatkan kefahaman dan penghayatan agama di kalangan masyarakat.
- ii. Memberi perkhidmatan kebajikan dan pendidikan agama kepada saudara baru, orang asli, anak yatim dan mangsa bencana alam.
- iii. Melaksanakan aktiviti mengimarah masjid serta memperkemaskan pentadbiran jawatankuasa qariah.⁵⁶

⁵⁴ *Ibid.*, h. 12.

⁵⁵ Temubual dengan Ustaz Harith Fadzilah bin Abd Halim, Pegawai Hal-Ehwal Islam, Bahagian Dakwah JAIPK pada 3 Oktober 2001 di Pejabat Dakwah, Kompleks Islam Darul Ridzuan.

3.2.5.3 (b) Fungsi Bahagian

Bagi melicinkan tugas pentadbiran, Bahagian Dakwah juga dibahagikan kepada tiga unit dengan fungsinya yang tersendiri seperti berikut:

Unit Dakwah berperanan menjalankan kegiatan dakwah khas dan umum, di samping mengendalikan kursus-kursus, nadwah, latihan dan ceramah agama. Unit ini juga ditugaskan bagi menyediakan teks-teks khutbah Jumaat dan khutbah dua hari raya di samping ucapan-ucapan lain.⁵⁷

Sementara itu *Unit Ukhwah* pula diamanahkan bagi mengurus kebajikan anak-anak yatim serta mengurus pendaftaran dan kebajikan saudara baru (mualaf) dan orang asli yang beragama Islam. Unit ini juga turut mengendalikan urusan bantuan bencana alam dan mengeluarkan surat kebenaran mengutip derma kepada pihak-pihak tertentu.⁵⁸

Manakala *Unit Qariah* pula diamanahkan untuk mengurus perlantikan pegawai dan jawatankuasa masjid. Unit ini juga turut mentadbir hal-hal berkaitan dengan permohonan mendirikan masjid dan surau, menentukan arah kiblat, sempadan qariah dan tanah perkuburan Islam.⁵⁹

⁵⁶ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Laporan Tahunan", *op. cit.*, h. 14

⁵⁷ Temubual dengan Ustaz Harith Fadhillah bin Abd Halim pada 3 Okt 2001

⁵⁸ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), *op. cit.*, h. 16

⁵⁹ Terdapat sebanyak 542 buah masjid, 28 buah surau diri Jumaat dan 1845 buah surau di negeri Perak yang berdaftar dengan JAIPK pada tahun 1999. *Ibid.*, h. 17-19.

3.2.5.4 Bahagian Penguatkuasa Undang-undang Syariah.

3.2.5.4(a) Objektif Bahagian

Objektif bahagian ini ditubuhkan bagi meningkatkan aktiviti pencegahan kemungkaran melalui usaha memberi penerangan, pencegahan dan penguatkuasaan undang-undang syariah di negeri ini.

3.2.5.4(b) Fungsi Bahagian

Bahagian Penguatkuasaan Undang-undang Syariah JAIPK merupakan bahagian yang bertanggungjawab menguatkuasakan Enakmen Jenayah Syariah Perak 1992, Undang-undang Keluarga Islam Perak 1984 dan undang-undang lain yang berada di bawah bidang kuasa Mahkamah Syariah.⁶⁰

Bagi memudah dan melancarkan perjalanan pengurusan bahagian ini, ianya dibahagikan kepada 2 unit utama iaitu *Unit Penguatkuasa* dan *Unit Pendakwaan*.⁶¹

Antara fungsi *Unit Penguatkuasa* ialah menyelaras maklumat dan aduan berdasarkan siasatan, lokasi dan barang-barang kes. Unit ini juga menyelia rekod, menerima barang kes, menyemak dokumen-dokumen barang persabitan dan saksi-saksinya.

Manakala *Unit Pendakwaan* pula menyediakan dan merangka butir-butir pertuduhan untuk sesuatu pendakwaan dan seterusnya menjalankan pendakwaan ke atas kes-kes yang dituduh.

⁶⁰ *Ibid.* h. 11.

⁶¹ *Ibid.*, h. 33

3.2.5.5 Bahagian Penyelidikan

Bahagian Penyelidikan berfungsi melakukan penyelidikan bagi mendapat gambaran sebenar tentang kehidupan masyarakat Islam secara saintifik dan sistematik. Bahagian ini juga turut mengkaji bentuk-bentuk penyelewengan akidah dan ajaran sesat yang berlaku dalam masyarakat Islam khususnya di negeri Perak.⁶²

3.2.5.5(a) Objektif Bahagian

Meningkatkan usaha penyelidikan, pengukuhan aqidah dan penganalisaan bagi mewujudkan pusat maklumat dan informasi Islam.

3.2.5.5(b) Fungsi Bahagian

Bahagian Penyelidikan memulakan operasinya sejak bulan Disember 1990. Bahagian ini berfungsi seperti berikut:

- i. Penyelidikan terhadap ajaran-ajaran sesat yang meragukan.
- ii. Pemprosesan *Sijil Halal* untuk produk makanan dan bahan gunaan orang Islam.
- iii. Mewujudkan dan menyelaras aktiviti-aktiviti perpustakaan awam dan penyebaran maklumat JAIPK.
- iv. Penerbitan buku dan makalah Islam serta menterjemahkannya ke dalam bahasa asing.

Bahagian Penyelidikan juga telah mewujudkan 4 unit bagi menggerakkan aktiviti-nya iaitu Unit Aqidah, Unit Makanan dan Bahan Gunaan Islam, Unit Perpustakaan dan Dokumentasi serta Unit Sosio-Ekonomi.

⁶² Temubual dengan Ustaz Mohd Kamal bin Mohd Nor, Ketua Penolong Pengarah (KPP) Bahagian Penyelidikan JAIPK pada 3.10.2001.

Pada tahun 1999 Bahagian Penyelidikan telah ditugaskan untuk menjadi urusetia kepada Majlis Sambutan Perayaan Jubli Emas 50 Tahun MAIPK dan JAIPK.⁶³ Bersempena dengan sambutan itu juga telah diwujudkan Galeri Tamadun Kesenian Islam Perak Darul Ridzuan yang dirasmikan oleh DYTM Raja Muda Perak pada 7hb. Oktober 1999 bertempat di tingkat 4, Kompleks Islam Darul Ridzuan.⁶⁴

3.3 BAHAGIAN PENDIDIKAN JAIPK

3.3.1 Pengenalan

Bahagian Pendidikan adalah salah satu daripada 6 bahagian yang diwujudkan di JAIPK. Bahagian ini adalah antara bahagian yang memainkan peranan yang begitu besar dan mendapat perhatian utama dalam usaha JAIPK meningkat dan memperkembangkan lagi mutu pendidikan Islam dan memastikan institusi-institusi pendidikan Islam terus berkembang subur dan maju di negeri ini.

Dengan itu, Bahagian Pendidikan JAIPK telah diberi tanggungjawab terhadap sesuatu yang berkaitan dengan pendidikan Islam dan persekolahannya di semua peringkat pendidikan Islam di negeri Perak.⁶⁵ Peringkat tersebut bermula daripada Tadika Islam Perak (TIP) hinggalah ke peringkat kolej. Maka tidak hairanlah apabila diperhatikan bahawa bahagian ini adalah bahagian yang paling ramai bilangan kakitangannya yang diletakkan di bawah pengawasan Bahagian Pendidikan

⁶³ Temubual dengan Ustaz Mohd Kamal bin Mohd Nor pada 3.10.2001.

⁶⁴ Bahagian Penyelidikan JAIPK (1999), "Perasmian Galeri", *op cit.*, h. 12.

⁶⁵ Artinya Bahagian Pendidikan JAIPK merupakan bahagian yang bertanggungjawab menguatkuasakan Enakmen Kawalan Sekolah-sekolah Agama Islam 1996 yang mengandungi sebanyak tujuh bahagian iaitu permulaan pendaftaran dan Timbalan Pendaftar, Pendaftaran Sekolah, Jemaah Pengurusan Sekolah, Akaun Sekolah, Nazir Sekolah dan pelbagai berkaitan dengan pendidikan dan persekolahan yang dikawal dan ditadbir oleh MAIPK. Lihat Enakmen Kawalan Sekolah Agama Islam (1996), h. Susunan Kaedah-kaedah Kawalan.

JAIPK⁶⁶ dan bahagian yang paling banyak mendapat peruntukan kewangan tahunan daripada kerajaan negeri Perak.⁶⁷

3.3.2 Objektif Bahagian Pendidikan

- i. Memastikan wujudnya celik akal dan celik agama di kalangan anak-anak Islam negeri Perak.
- ii. Meningkatkan kualiti di samping menambahkan kuantiti institutsi pengajian agama Islam di negeri Perak pada tahap yang maksimum.
- iii. Memastikan ahli-ahli fikir Islam lahir di negeri Perak.
- iv. Menerap nilai-nilai Islam di setiap peringkat kehidupan masyarakat.

⁶⁶ Bilangan Pegawai Perkhidmatan Pendidikan Siswazah / Bukan Siswazah dan kakitangan lain yang dilantik oleh Kerajaan Negeri dan diletak di bawah kelolaan dan pengawasan Bahagian Pendidikan JAIPK pada tahun 2000 adalah seperti berikut. Ibu Pejabat Bahagian Pendidikan JAIPK seramai 5 orang, Pusat Matrikulasi Sains UKM Cawangan Perak seramai 10 orang, Sekolah Izzuddin Shah seramai 49 orang, Sekolah Raja Perempuan Ta ayah seramai 44 orang dan Sekolah Agama Kampung Gajah seramai 15 orang. Bahagian Pendidikan sentiasa memantau dan mencadangkan permohonan pegawai mengikut keperluan untuk diluluskan oleh Kerajaan Negeri. Hasil temubual dengan Tuan Asri bin Saad, Pegawai Tadbir dan Diplomatik Bahagian Pentadbiran, Kewangan dan Pembangunan JAIPK pada 18.2.2002 dan rujuk juga Bahagian Pendidikan JAIPK (2000), "Laporan Tahunan Tahun 2000", *op. cit.*, h. 17.

⁶⁷ Sebagai contoh peruntukan kewangan dan perbelanjaan mengurus JAIPK pada tahun 2002 mengikut bahagian adalah seperti berikut

Bah. Pentadbiran / Pembangunan	RM 1,986,988 00
Bah. Penyelidikan	RM 214,067 00
Bah. Penguatkuasa	RM 825,500 00
Bah. Pentadbiran Undang	
-undang Keluarga	RM 1,887,346 00
Bah. Dakwah	RM 5,109,600 00
Bah. Pendidikan	RM 8,364,790 00
Sek Izzuddin Shah	RM 3,133,275 00
Sek Ta'ayah	RM 3,803,047 00
Sek Agama Kg Gajah	RM 2,091,635 00
Matrikulasi	RM 329,640 00
Jumlah	<u>RM 27,772,888.00</u>

Peruntukan kewangan Bahagian Pendidikan JAIPK ini, antaranya akan disalurkan ke SRAR dan SMAR sebagai bantuan perkapita Kerajaan Negeri dan ianya juga adalah peruntukan tetap mengikut jumlah pelajar pada setiap tahun. Peruntukan ini juga termasuk gaji kakitangan dan pegawai di Bahagian Pendidikan JAIPK dan bakinya untuk pengurusan Bahagian Pendidikan dalam memajukan institusi pendidikan di negeri ini. Rujuk penyata kewangan 'Prestasi Kewangan Mengikut Bahagian Tahun 2002' yang dikeluarkan oleh Bahagian Pentadbiran dan Kewangan JAIPK, juga hasil temubual dengan Tuan Asri bin Saad pada 6 Mei 2002.

- v. Melahirkan generasi yang berwawasan, mampu mengimbangkan antara keperluan rohani dan jasmani untuk memperolehi kebahagiaan dunia dan akhirat.⁶⁸

3.3.3 Misi Bahagian Pendidikan

- i. Membuat perancangan dan pelaksanaan program pendidikan bagi Sekolah Rendah Agama Rakyat (SRAR); Sekolah Menengah Agama Rakyat (SMAR); Kelas Al-Quran dan Fardhu Ain (KAFA) dan Tadika Islam Perak (TIP).
- ii. Membuat perancangan dan pelaksanaan program pembangunan staf dalam aspek pengurusan dan pentadbiran, kurikulum, ko-kurikulum dan sahsiah.
- iii. Merangka dan melaksanakan program pelajar dalam aspek kurikulum dan ko-kurikulum, kecemerlangan pelajar, pengukuhan dan penghayatan ilmu serta pengamalannya.⁶⁹

3.3.4 Strategi dan Peruntukan Kewangan Bahagian Pendidikan

Antara strategi Bahagian Pendidikan JAIPK adalah seperti berikut:

- i. Menyedia kemudahan dan kelengkapan pengajaran dan pembelajaran seperti pusat sumber, makmal bahasa, bengkel KHB dan lain-lain kemudahan mengikut perkembangan pendidikan semasa.
- ii. Membekal buku-buku teks dan bahan-bahan bacaan ke institusi-institusi di bawah pentadbiran Bahagian Pendidikan JAIPK.
- iii. Merancang dan melaksanakan kursus dan latihan bagi pegawai-pegawai, kakitangan guru, kakitangan bukan guru dan pelajar-pelajar.

⁶⁸ Bahagian Pendidikan JAIPK (2001), "Fail Meja ", *op. cit.*, h. 7.

⁶⁹ *Ibid.*

- iv. Mendaftar permohonan penubuhan Sekolah Agama Rakyat (SAR) dan Tadika Islam Perak yang memenuhi syarat yang ditetapkan.
- v. Merangka, menyusun dan menyelaraskan kurikulum agama, akademik dan Bahasa Arab sesuai dengan kurikulum peringkat kebangsaan sama ada oleh Kementerian Pendidikan Malaysia atau kurikulum Lembaga Penyelaras Pendidikan Pelajaran Agama Islam (LEPAI) dan Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) Jabatan Perdana Menteri.
- vi. Mewujudkan penyelarasan penilaian dan peperiksaan dalam tahap-tahap tertentu bagi institusi-institusi di bawah kelolaan JAIPK.
- vii. Mengagih dan menyalurkan bantuan ke SMAR dan SRAR daripada Kerajaan Persekutuan, Kerajaan Negeri serta MAIPK.⁷⁰

Menyentuh tentang peruntukan kewangan tahunan untuk Bahagian Pendidikan JAIPK adalah seperti berikut:

Jadual 3.1 : Peruntukan Kewangan Bahagian Pendidikan
Pada Tahun 2001 dan 2002

Tahun	Peruntukan
2001	RM8,046,796.00
2002	RM8,364,790.00

Sumber Rujukan : Laporan Tahunan Bah. Kewangan JAIPK

Peruntukan ini termasuk gaji dan elaun kakitangan serta untuk melaksanakan aktiviti-aktiviti di bahagian ini. Antaranya:

- i. Mengawas pelaksanaan kurikulum agama dan akademik.

⁷⁰ *Ibid.*

- ii. Mengurus kursus pelajaran kepada kakitangan sekolah.
- iii. Mengendali urusan pendaftaran sekolah dan peruntukan untuk aktiviti tahunan pelajar seperti Ihtifal SMAR dan sukan tahunan.

3.3.5 Organisasi Bahagian Pendidikan

Untuk menjamin kejayaan dan kelancaran pentadbirannya, Bahagian Pendidikan JAIPK turut ditadbir oleh seorang Ketua Penolong Pengarah⁷¹ (Gred DG2) yang bertanggungjawab ke atas segala urusan di bahagian ini. Bahagian ini juga telah mewujudkan 2 unit khusus bagi melicinkan pentadbirannya iaitu:

- i. Unit Akademik
- ii. Unit Agama⁷²

Unit Akademik diketuai oleh seorang Penolong Pengarah (Gred DG3) dan turut dibantu oleh seorang Penolong Nazir Akademik (Gred DG6). Begitu juga *Unit Agama* diketuai oleh seorang Penolong Pengarah (Gred DG3) dan dibantu juga oleh

⁷¹ Antara pegawai yang pernah memegang jawatan Ketua Penolong Pengarah (KPP) Bahagian Pendidikan JAIPK adalah seperti berikut: Ustaz Mohd Shith bin Mohamed; Ustaz Ghazali bin Hj Abd Wahid; Ustaz Sulaiman bin Hashim (1985-1990); Ustaz Megat Ridzuan bin Megat Taib (1991-1999); En Omar bin Bakar (2000-2001) dan kemudiannya disandang oleh Ustaz Mohd Darwis bin Zakaria (2002-sekarang)

⁷² Di sini suka penulis jelaskan bentuk pengagihan tugas antara Unit Akademik dan Unit Agama sekalipun keduanya saling berkerjasama bagi meningkatkan pendidikan Islam di negeri ini.

Unit Akademik

- i. Menyemak dan memantau borang permohonan bantuan perkapita SMAR dan SRAR yang dihantar kepada Kerajaan Pusat, Kerajaan Negeri dan MAIPK.
- ii. Memastikan SMAN dan SMAR menerima bantuan pinjaman buku teks Kementerian Pendidikan.
- iii. Menyelia SMAR dan Tadika Islam Perak dari segi kurikulum dan kokurikulum.
- iv. Setiausaha pelaksana Majlis Ihtifal SMAR pada setiap tahun dan merancang pelaksanaan program kursus dan seminar kepada guru SMAN dan SMAR.

Unit Agama

- i. Merangka dan menyelaras kurikulum I dadî dan Thānawî SMAR dan SMAN.
- ii. Mengurus perlantikan guru agama dan guru al-Quran tajaan MAIPK.
- iii. Menyelia kelas-kelas pengajian umum dan tafaqah fiddin di Perak.
- iv. Mengurus penghantaran pelajar ke Universiti al-Azhar dan memantau pemberian dermasiswa kepada pelajar oleh MAIPK.

seorang Penolong Nazir (Gred DG6). Kedua-dua unit ini turut dibantu oleh seorang Pembantu Tadbir (Gred N9).⁷³

Di samping itu, Bahagian Pendidikan JAIPK juga telah melantik 2 orang Guru Tadika Islam yang ditempatkan di ibu pejabat JAIPK di Kompleks Islam Darul Ridzuan. Di samping itu juga seramai 24 orang kakitangan lain dilantik sebagai Penyelia KAFA, 5 orang ditempatkan di ibu pejabat Bahagian Pendidikan JAIPK dan bakinya diagihkan ke setiap Pejabat Agama Daerah. Namun perjawatan yang ditawarkan ini tidaklah tetap dan hanya sambilan sahaja. Organisasi lengkap Bahagian Pendidikan JAIPK, sila rujuk Lampiran D.

3.3.6 Fungsi dan Bidang Tugas Bahagian Pendidikan

i. Menyelenggara dan mentadbir Sekolah Menengah Kerajaan Negeri (SMAN) iaitu Sekolah Menengah Izzuddin Shah, Sekolah Menengah Raja Perempuan Ta'ayah dan Sekolah Menengah Agama Kampung Gajah dari segi kurikulum, ko-kurikulum, kemudahan fizikal, pengurusan kakitangan sekolah, pengambilan pelajar dan peperiksaan serta persijilan.⁷⁴

⁷³ Di sini penulis sertakan nama pegawai yang berkhidmat di Bahagian Pendidikan JAIPK pada tahun 2002 sepertimana berikut:

Ketua Penolong Pengarah (KPP)	: Tuan Haji Mohd Darwis bin Zakaria
Penolong Pengarah (Unit Akademik)	: Puan Arina binti Abd Jamil
Penolong Pengarah (Unit Agama)	: Ustaz Jamil bin Salleh
Pembantu Nazir (Akademik)	: En Mokhtar bin Alias
Pembantu Nazir (Hal Ehwal Murid)	: En Rozman bin Alias
Pembantu Tadbir	: En Nasaruddin bin Zamri Yusuf
Pembantu Am Rendah	: Mohd Nor bin Ismail Hashim
Kerani Tadika Islam	: 1. Khafizah binti Jamal
	2. Aini Zuriati binti Ahmad Azuddin
Penyelia KAFA	: 1. Norafiza binti Abu Kassim
	2. Silawati binti Ahmad Sakawi
	3. Abd Zali bin Shafie
	4. Ariflin bin Harun

⁷⁴ Pihak Bahagian Pendidikan juga berperanan menentukan pengambilan guru mengikut keperluan mata pelajaran di SMAN. Bahagian Pendidikan turut menentukan pengambilan pelajar di tingkatan 1,4, 6 rendah dan kelas STA di ketiga-tiga SMAN. Begitu juga Bahagian Pendidikan turut mengadakan peperiksaan penilaian kemasukan pelajar ke

- ii. Menyelenggara dan mentadbir Pusat Matrikulasi Sains, Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) cawangan Perak⁷⁵.
- iii. Mengawal dan menyelia Sekolah Agama Rakyat (SAR) peringkat rendah dan menengah dari segi pendaftaran sekolah, kursus pengajian, penyatuan kurikulum dan penyaluran bantuan kewangan. Peranan dan fungsi Bahagian Pendidikan JAIPK kepada SMAR akan diuraikan dalam bab akan datang.
- iv. Mengelola pentadbiran Tadika Islam Perak (TIP)⁷⁶ dan Kelas Al-Quran dan Fardu Ain (KAFA) dari sudut pendaftaran kelas, pengurusan kelas dan kurikulumnya.⁷⁷

3.3.7 Institusi-institusi Pendidikan Di bawah Pentadbiran dan Seliaan Bahagian Pendidikan JAIPK.

Antara tujuan terpenting penubuhan Bahagian Pendidikan JAIPK ialah untuk menjaga dan mentadbir institusi-institusi pendidikan Islam sama ada ianya didirikan oleh kerajaan ataupun rakyat. Secara umumnya pada tahun 1999, institusi-institusi pendidikan Islam di negeri Perak yang berada di bawah seliaan Bahagian Pendidikan JAIPK adalah seperti berikut:

tingkatan 1 pada setiap tahun.

⁷⁵ Bahagian Pendidikan diminta membuat seliaan bagi memastikan kursus pengajian, sukatan pelajaran yang ditetapkan oleh Pusat Matrikulasi Sains UKM akan dilaksanakannya di Pusat Matrikulasi Sains UKM Cawangan Perak. Namun begitu Pusat Matrikulasi Sains UKM Cawangan Perak ini ditutup pada tahun 2000 apabila berlaku pertukaran dasar dengan pengambilalihan program matrikulasi oleh Kementerian Pendidikan Malaysia. Hasil temubual dengan Ustaz Megat Ridzuan bin Megat Taib pada 22.1.2002.

⁷⁶ Pihak Bahagian Pendidikan JAIPK turut mengurus pendaftaran dan penubuhan Tadika Islam di daerah negeri Perak di samping merancang dan menyusun kursus pengajian dan sukatan pelajaran yang sesuai pada pandangan JAIPK. Rujuk Bahagian Pendidikan JAIPK (2001), "Fail Meja Tahun 2001", *op. cit.*, h. Senarai Tugas Ketua Penolong Pengarah Bahagian Pendidikan.

⁷⁷ Bahagian Pendidikan juga turut melantik Penyelia KAFA di setiap daerah bagi tujuan penyelidikan kelas. Bahagian Pendidikan juga ditugaskan untuk membuat pemilihan dan perlantikan guru KAFA mengikut kaedah-kaedah pemilihan yang ditetapkan oleh JAIPK. Kelas KAFA ini turut didaftarkan sebagai SRAR untuk melayakannya menerima bantuan perkapita tahunan daripada Kerajaan Negeri dan MAIPK. *Ibid.*, juga hasil temubual dengan

i. Sekolah Menengah Agama Negeri (SMAN) ada sebanyak 3 buah

iaitu Sekolah Menengah Izzuddin Shah (SIS) yang ditubuhkan pada 1959, Sekolah Menengah Raja Perempuan Ta'ayah (SERATA) pada 1960 dan Sekolah Menengah Agama Kampung Gajah (SEMEGAH) yang baru dibuka pada tahun 2000.⁷⁸ Dari segi kurikulum, SMAN turut mengamalkan dua kurikulum iaitu kurikulum akademik dan kurikulum agama anjuran Kementerian Pendidikan dan Bahagian Pendidikan JAIPK. Kakitangan SMAN juga adalah lantikan Kerajaan Negeri dan mereka dibayar gaji tetap. Kerajaan Negeri juga telah memperuntukan RM2,899,630.00 sebagai perbelanjaan bagi mengurus SIS; RM3,340,009.00 untuk mengurus SERATA dan RM1,909,759.00 bagi mengurus SEMEGAH pada tahun 2000. Senarai penuh bilangan guru dan murid di tiga buah SMAN, sila rujuk Lampiran E.

ii. Sekolah Menengah Agama Rakyat (SMAR) di Perak ada

sebanyak 37 buah dengan bilangan gurunya seramai 710 orang dan bilangan muridnya seramai 12,811 orang. SMAR juga turut menerima bantuan perkapita daripada Kerajaan Persekutuan (RM1,278,960.00); Kerajaan Negeri (RM922,392.00) dan Baitul Mal MAIPK (RM 307,464.00) pada tahun 1999. Sekolah jenis inilah yang akan menjadi tumpuan dalam penyelidikan ini.

iii. Sekolah Rendah Agama Rakyat (SRAR) ada sebanyak 635 buah

yang bertaburan di setiap daerah negeri Perak dengan bilangan gurunya seramai

Ustaz Megat Radzuan bin Megat Taib pada 22.1.2002.

⁷⁸ Menyentuh tentang bilangan guru dan pelajar di SMAN adalah seperti berikut: Sekolah Izzuddin Shah bilangan gurunya seramai 26 orang dan bilangan pelajar seramai 650; Manakala Sekolah Menengah Raja Perempuan Ta'ayah bilangan guru sebanyak 27 orang dan pelajarinya seramai 748 orang. Manakala SMA Kampung Gajah pula menerima pelajar

2,846 orang dan bilangan pelajarnya seramai 101,900 orang. Di samping itu, SRAR juga turut menerima bantuan perkapita daripada Kerajaan Persekutuan (RM6,114,000.00); Kerajaan Negeri (RM2,751,300.00) dan MAIPK (RM 1,222,800.00) pada tahun 1999.⁷⁹

iv. Tadika Islam Perak (TIP) yang jumlahnya pada tahun 1999

sebanyak 84 buah dengan bilangan guru seramai 167 dan bilangan muridnya pula seramai 5070 orang.

v. Pusat Matrikulasi Sains UKM Cawangan Perak dengan bilangan

guru seramai 5 orang dan bilangan pelajarnya sejumlah 54 orang sebelum ianya ditutup pada tahun 2001 Kerajaan Negeri juga turut memperuntukan RM316,527.00 bagi pengurusan institusi ini pada tahun 1999.

Lanjutan daripada itu, sebagai sebuah negeri yang mengutamakan pencapaian tahap ilmu yang tinggi, pada tahun 1999 Kerajaan Negeri Perak mengorak langkah dengan menubuhkan sebuah pusat pengajian tinggi iaitu "*Kolej Islam Darul Ridzuan*"⁸⁰ yang menawarkan pengajiannya dalam bidang agama, sains dan teknologi.

pertamanya pada tahun 2000 seramai 120 orang dan bilangan gurunya seramai 12 orang sahaja. *Ibid*.

⁷⁹ Bantuan perkapita ini diberi berdasarkan jumlah bilangan pelajar dengan kadar RM 12.00 bagi seorang pelajar dalam setahun daripada pihak MAIPK, RM 27.00 oleh Kerajaan Negeri dan RM60.00 oleh Kerajaan Persekutuan. Bantuan kewangan ini digunakan untuk menambah pendapatan gaji guru SRAR dan bakinya digunakan untuk pengurusan sekolah sepertimana yang digariskan oleh Bahagian Pendidikan JAIPK.

⁸⁰ Kolej Islam Darul Ridzuan (KISDAR) mula beroperasi pada 4 Oktober 1999 di kampus sementara bertempat di Jalan Dato' Seri Syazri, Ipoh. Kolej ini ditadbir oleh satu Jemaah Lembaga Pengarah yang dilantik oleh Kerajaan Negeri dan dipengerusikan oleh YB Dato' Dr. Abdul Malek bin Md Hanapiah, Pengerusi Jawatankuasa Agama Islam dan Pendidikan Negeri Perak. Semua ini berlaku hasil daripada persidangan MAIPK kali ke 117 pada 28 Februari

Daripada penjelasan dan laporan yang telah dinyatakan memperlihatkan bahawa Bahagian Pendidikan JAIPK adalah satu organisasi yang bertanggungjawab ke atas hal-ehwal agama Islam khususnya dalam memajukan institusi pendidikan agama di negeri ini. Namun begitu, Bahagian Pendidikan JAIPK perlu lebih bersedia dalam menghadapi cabaran-cabaran abad ke-21 ini dengan mengimbangkan pembangunan fizikal dan pembangunan rohani serta mampu bersaing dalam dunia pendidikan moden ini.

3.4 Rumusan Bab.

Daripada penjelasan dan laporan yang telah dinyatakan memperlihatkan bahawa Jabatan Agama Islam Perak (JAIPK) adalah sebuah jabatan kerajaan yang bertanggungjawab ke atas pentadbiran hal-ehwal agama Islam bagi seluruh negeri Perak. Organisasi yang dibina nyata sekali menunjukkan komitmen dan fungsi JAIPK dalam usaha memperkembangkan agama Islam di negeri ini.

Dengan adanya organisasi yang tersusun dan kemas, JAIPK dapat menyusun pentadbiran hal-ehwal agama Islam dengan lebih terancang dan terurus. Tugas dan bidang kuasanya meliputi segala urusan berkaitan agama Islam termasuk pendidikan dan persekolahan, dakwah dan undang-undang kekeluargaan Islam berdasarkan polisi dan peraturan yang telah ditetapkan oleh pihak MAIPK.

1997 bersetuju meluluskan penubuhan KISDAR dan persidangan kali ke 118 bersetuju menubuhkan Jawatankuasa Pelaksanaan KISDAR pada 28 Ogos 1997. Ertinya pada peringkat awal penubuhannya kolej ini diselia dan dikelolakan oleh MAIPK dan JAIPK tetapi atas sebab masalah kewangan ianya diserahkan sepenuhnya kepada Kerajaan Negeri. Temubual dengan Tuan Asri bin Saad, KPP Bahagian Pentadbiran dan Kewangan JAIPK pada 5 Mei 2002. Sila rujuk kertas kerja bertajuk Perkembangan Pendidikan Islam di Negeri

Bagi Bahagian Pendidikan JAIPK pula diwujudkan untuk mengawasi dan mentadbir institusi-institusi pendidikan Islam, sama ada yang didirikan oleh kerajaan ataupun rakyat. Antara langkah-langkah pengawasan yang diambil oleh Bahagian Pendidikan JAIPK terhadap institusi-institusi pendidikan Islam di negeri ini adalah melalui kewajiban pendaftaran untuk mendapat pengiktirafan dan melayakannya mendapat bantuan daripada pihak kerajaan.